15.5.2017

Metsähallitus, Arto Ahokumpu (0206 39 6810 arto.ahokumpu@metsa.fi)

Muistio: Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta 16.5.2017 klo 10:00

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2018 - 2021

Metsähallitus, liikelaitos

Asia: VNS 4/2017 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2018-2021

Tuloutukset haasteellisia JTS-kaudella 2018-2021

Julkisen talouden suunnitelman vuosille 2018-2021 mukaisesti Metsähallituksen liiketoiminnan vuotuinen liikevaihtotavoite on n. 100 milj. euroa ja liiketoimintakonsernin n. 350 milj. euroa. Kehyskaudella Metsähallituksen vuotuisen tuloutuksen ennakoidaan nousevan vuoden 2017 talousarvion 86 milj. eurosta 120 milj. euroon v. 2021. Biotalouden investointien johdosta mahdollisesti vahvistuvat puumarkkinat parantaisivat Metsähallituksen tulosta vasta v. 2020. Tuloutusmahdollisuuksia pienentävät kehyskauden alkuvuosina mm. yhtiöittämisestä johtuvat kertaluonteiset eläkekulut (n. 10 milj. euroa), tuulivoimahankkeiden viivästyminen (n. 10 milj. euroa) sekä eräät vireillä olevat oikeudenkäynnit.

Metsähallituksen liiketoiminnalle asetetut tuloutustavoitteet JTS-kaudella 2018-2021 ovat haasteellisia.

Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät

Luontopalvelut (LP) ja Eräpalvelut (EP) vastaavat Metsähallituksen julkisista hallintotehtävistä. Toimintamme yleisenä tavoitteena on luonto- ja kulttuuriarvojen säilyttäminen, luonnon ja luonnon varojen käytön kestävyyden turvaaminen sekä monipuolisten eräharrastusten mahdollistaminen. Hoidamme Suomen arvokkaimpia luonto- ja historiakohteita, kuten kansallispuistoja, linnoja ja linnaraunioita ja olemme maamme merkittävin retkeily- ja eräpalvelujen tuottaja. Hoidossamme on yli 4 miljoonaa hehtaaria valtion maa- ja vesialueita. Tarjoamalla kansalaisille luonnon virkistyskäyttö- ja eräilymahdollisuuksia vaikutamme kansanterveyteen ja ihmisten hyvinvointiin. Luomalla edellytyksiä matkailuelinkeinolle tuotamme paikallistaloudellisia ja työllisyyshyötyjä. Toimintamme rahoitetaan pääosin valtion talousarviosta.

Toimintamme talous- ja hyvinvointihyödyt

Kaikille Metsähallituksen erityisalueille tehtiin viime vuonna noin 6,6 milj. käyntiä, josta noin 4,4 miljoonaa kohdistui kansallispuistoihin ja muille luonnonsuojelualueille (YM) ja noin 2,2 miljoonaa retkeilyalueille ja virkistysmetsiin (MMM). Metsähallituksen kaikkien erityisalueiden kävijöiden rahankäytön kokonaistulo- ja työllisyysvaikutukset paikallistalouteen olivat yhteensä 232 milj.

Metsähallitus
PL 94 (Ratatie 11)
FI-01301 Vantaa, Suomi Finland

Tel. 0206 39 4000
www.metsa.fi
Y-tunnus / Business ID: 0116726-7

€ ja 2 300 htv. Kansallispuistojen osuus tästä oli yli puolet, 178,9 milj. € ja 1 774 htv (luku ei sisällä Metsähallituksen omaa henkilöstöä). Vaikutukset syntyvät matkailijoiden yrityksiltä ostamista tuotteista ja palveluista, vetovoima syntyy hyvin hoidetuista ja varustelluista alueista.

Metsästys- ja kalastuslupa-asiakkaiden rahankäytön synnyttämän aluetaloudellisen vaikuttavuuden arvioitiin olevan kaikkiaan 40,6 miljoonaa euroa v. 2016. Summa koostuu matkan kohteena olevilla alueilla tapahtuneen rahan käytön mallinnuksen tuloksesta (29,4 milj. €) sekä matkan varrella ja lähtöalueella käytetystä rahasta (11,2 milj. €). Kohdealueilla tapahtunut rahan käyttö tuotti yhteensä noin 250 henkilötyövuoden työllisyysvaikutuksen. Rahan käytön vaikuttavuus mallinnetaan vastaavalla menetelmällä, joka on käytössä suojelu- ja retkeilyalueiden paikallistaloudellisen vaikutuksen seurannassa.

Luonnossa kulkeminen ja eräharrastukset ovat myös terveydenhuollon ja kansanterveyden näkökulmasta merkittävä taloudellinen mahdollisuus. Palveluja kehitetään niin, että luontoon lähtemisen kynnys madaltuu, ja terveysvaikutukset laajenevat eri väestönosiin. Metsähallituksen vuosina 2013–2016 toteuttamien kävijätutkimusten mukaan luonto- ja historiakohteiden kävijöistä yli 80 % kokee vierailulla olleen melko tai erittäin paljon terveys- ja hyvinvointivaikutuksia. Kävijöiden kokemien terveys- ja hyvinvointivaikutusten keskiarvo oli 4,25 asteikolla 1–5. Kävijät arvioivat saamansa terveys- ja hyvinvointivaikutukset noin 100 euron arvoiseksi käyntiä kohti (mediaani).

Luontopalvelujen ja Eräpalvelujen määrärahakehykset vuosille 2018 - 2021

Ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön osalta julkisen talouden suunnitelman 2018 - 2021 määrärahakehykset ovat laskevia. Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien JTS esitys on laadittu ministeriöiden ohjeiden mukaiselle määrärahatasolle. Määrärahakehykset ovat MMM:n momentille 30.64.50 kaikkiaan 5 514 000 euroa ja YM:n momentille 35.10.52 kaikkiaan 28 556 0000 euroa. Kehyksiin pohjautuvan budjettirahoituksen lisäksi lisätalousarvioiden kautta saadut kertaluontoiset määrärahat ovat olleet toiminnan kannalta hyvin tärkeitä.

Näiden määrärahojen lisäksi Julkisen talouden suunnitelmassa 2018 - 2021 on huomioitu Matkailu 4.0. -hanke työ- ja elinkeinoministeriön kohdalla osoittamalla ko. hankkeeseen 8,0 M€ vuodessa 2018 - 2019. Nopeaa kasvua ja työllisyyttä Matkailu 4.0. hankkeen kokonaisuus on vielä ministeriöiden välisissä neuvotteluissa viimeisteltävänä. Metsähallituksen Luontopalvelujen osuudeksi on alustavasti kaavailtu toimia, joilla digitaalisia markkinointi- ja viestintäkanavia kehitettäisiin, markkinointimateriaalia tuotettaisiin yhteistyössä yrittäjien ja VisitFinlandin kanssa sekä kansallispuistojen ja muiden kärkikohteiden palveluvarustusta parannettaisiin.

Luontopalvelujen ja Eräpalvelujen määrärahakehitys sekä kasvaneet tarpeet

Suosituimpia valtion retkeilyalueita ja virkistysmetsiä ei ole pystytty hoitamaan ja kehittämään tarpeita vastaavasti. Mm. siksi niiden käyntimäärissä ja vaikuttavuudessa esim. paikallistalouteen ei ole havaittavissa vastaavaa huimaa kasvua kuin kansallispuistoissa, vaikka luontomatkailu ja luonnossa liikkuminen lisäävät suosiotaan. Haastetta kasvattaa Luontopalvelujen perusrahoituksen ulkopuolisen hankerahoituksen käyttömahdollisuuksien väheneminen palveluvarustuksen kunnostustöihin. Hankerahoituksella on tehty paljon investointeja virkistystä ja matkailua palvelevaan infraan. Tämän ylläpito tehdään Luontopalvelujen perusrahoituksella, mutta infran uusimiseen ko. rahoitus ei riitä. Toiminnan tehokkuutta ja tuottavuutta on parannettu ja parannetaan mm. luopumalla vähäisimmän kysynnän reiteistä ja taukopaikoista ja tarkistamalla niiden laatua sekä ulkoistamalla perushuoltoa.

Suomi tunnetaan maailmalla parhaiten puhtaasta luonnostaan, ja rajakyselyjen mukaan luonto on Suomeen tulevien matkailijoiden tärkein syy tulla maahamme. Suomen kansallispuistojen tuotteistus ja markkinointi aiempaa laajemmin eurooppalaisille ja aasialaisille matkailijoille on käynnistetty TEM:n Suomen matkailun tiekartan tavoitteiden mukaisesti yhteistyössä VisitFinlandin kanssa. Tavoitteena on, että kansallispuistot ovat osa Suomen matkailun maakuvaa ja kasvattavat osaltaan matkailutuloa. Myös suosituimmissa retkeilyalueissa ja virkistysmetsissä olisi vastaavaa kasvupotentiaalia, jos niiden palveluvarustuksen (infran) ja viestinnän tasoa nostettaisiin. Sekä luonnon virkistyskäytön, että luontomatkailun edistäminen kuuluvat Pääministerin Sipilän hallituksen hallitusohjelman kärkihankkeisiin.

Valtion talousarviorahoitusta käytetään myös valtion alueiden erävalvontaan, 11 poliisivaltuuksin toimivaa erätarkastajaa, joista kullakin on keskimäärin yli miljoona hehtaaria valvottavanaan sekä yksi erätarkastaja Saimaalla osin Life hankerahalla. Poliisi ja Rajavartiolaitos keskittyvät aiempaa enemmän perustehtäviinsä ja siksi niiden resurssit erävalvontaan ovat aiemmasta niukentuneet ja tämä on lisännyt Metsähallituksen erätarkastajien vastuuta yhteistyöstä. Erätarkastajien varustekulut ovat kasvaneet mm. Poliisin kenttäohjelmiston (POKE) käyttöönoton myötä.

Metsähallitus
PL 94 (Ratatie 11)
FI-01301 Vantaa, Suomi Finland

Tel. 0206 39 4000
www.metsa.fi
Y-tunnus / Business ID: 0116726-7